

מטעמי תורת זילים

חג השבועות – מעלת מזמורי התהלים

דוד מלך ישראל עליו השלום מת ביום חג השבועות (נמי' ירושלמי חגיגה דף יב ע"א פרק ג' ב' הלכה ג' מרי' יוסי בן רבי בון, 'רות רבה' ג, ב), וכיון שהוא יום ההילולא של דוד המלך לכן נכון לקרוא אז את כל ספר התהלים. כך האדם יקדם את פני יוצרו יתברך במזמורי התהלים של דוד, וישוררם בדיקות וחשק וחפץ כהלל נרצה ביום הילולתו. וגדולה זכותו של דוד המלך להגן על העוסק בתהלותיו (זכר דוד' לרי' דוד זכות ממודינא מאמר ג תחילת פרק מג ד"ה יום הילדה' בשם 'שמחת הרגלי להחיד"א).

יש להתבונן, מה המעלה הגדולה שיש במזמורי התהלים הנאמרים על ידי עם ישראל ביום חג השבועות ובשאר ימות השנה?

חמשת ספרי התהלים התחברו ברוח הקודש כנגד חמשת חומשי תורה

ספר התהלים התייסד על ידי דוד המלך (חזה ציון' לרי' עמנואל חי ריקי בהקדמת המחבר ד"ה לכו חזו, 'מעשה רוקח על התורה' לרי' אלעזר רוקח דף טו ע"ב תחילת פרשת ויחי) **אשר חיברו לחמשה ספרים כנגד חמשה חומשי תורה** (יארץ החיים' למקובל הקדמון ר' אברהם חיים הכהן על התהלים מזמור א אות ג, ר' משה דוד וואלי על תהלים הקדמה למזמור א, 'תולדות יעקב יוסף' פרשת חיי שרה ד"ה או יאמר ע"ד). וכמו שהתורה היא ספר אחד הכלול מחמשה, כך גם ספר תהלים הוא ספר אחד הכלול מחמשה (הרמ"ד וואלי על תהלים הקדמה למזמור א). **ודוד חיברם כאשר באו לו צרות, שהיה מסתכל באותיות ובתיבות של אותה הצרה והיה מתגלה לו על ידי כן איזה אור מן התורה והוא היה מחבר כנגדו מזמור תהלים.** ועל כך אמר "לי קוין רשעים לאַבְדִּי עֲדִתִּיךָ אֶתְבֹנֶן" (תהלים קיט, צה) כלומר שכאשר נאספו "רשעים לאַבְדִּי" דווקא על ידי כן "עֲדִתִּיךָ אֶתְבֹנֶן". לכן כנגד כל עניין בתורה יש איזה מזמור תהלים, כך שכל התורה כלולה וגנוזה בתוך התהלים (תולדות יעקב יוסף' פרשת חיי שרה ד"ה או יאמר ע"ד), וחיבור התהלים חביב לפניו יתברך כחיבורה של תורה ממש (הרמ"ד וואלי על תהלים הקדמה למזמור א).

האות הראשונה בכל אחד מחמשת חומשי התורה הוא **ב, ו, ו, א**. ויחד עם האות האחרונה שבכל אחד מחמשת חומשי התורה **מ, מ, מ, י, ו, ל** הם יוצאים גמטריא מאה ארבעים ושבע – כנגד מספר המזמורים שבספר התהלים (עניין מספר המזמורים יתבאר להלן) (מגלה עמוקות' לרי' נתן שפירא מהדורה תניינא פרשת חיי שרה ד"ה גם אמר בכ' קטנה). ועוד כיון שהתורה פתחה בתיבה "בְּרֵאשִׁית" שנאמר "בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ" (בראשית א, א) לכן כנגדה דוד המלך פתח את ספר התהלים בתיבות "אֲשֶׁר־י הָאֵשׁ" שנאמר "אֲשֶׁר־י הָאֵשׁ אֲשֶׁר לֹא הִלֵּךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים וּבְדַרְךָ חֲטָאִים לֹא עָמַד וּבְמוֹשֵׁב לְצִים לֹא יָשָׁב" (תהלים א, א), **משום שהתיבה "בְּרֵאשִׁית" היא צירוף התיבות 'אשרי בת', וכיון שהנשמה נקראת בשם 'בת' ולפעמים גם בשם 'איש' לפי המקובלים, לכן דוד המלך פתח את ספרו בתיבות "אֲשֶׁר־י הָאֵשׁ".** כך נמצא שהכל כוונה אחת בתורה ובתהלים, כי דוד המלך חיבר את חמשת ספרי התהלים כנגד חמשת חומשי התורה (יארץ החיים' למקובל הקדמון ר' אברהם חיים הכהן על התהלים מזמור א אות ג).

התורה כולה היא שמותיו של ה' יתברך (הרמב"ן בהקדמתו לספר בראשית ד"ה יכשם' וכתב שהיא קבלה בדינו, הרמ"ד וואלי על תהלים הקדמה למזמור א), **כל התיבות יכולות להתחלק בצורות אחרות כגון "בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים"** (בראשית א, א) יכול להיות בצירוף "בראש יתברא אלקים". וזה מלבד מה שיש בה צירופים וגמטריאות של שמות קודש (הרמב"ן בהקדמתו לספר בראשית ד"ה יכשם' והיא קבלה בדינו). **ולכן כנגדה גם החיבור הקדוש של ספר התהלים מלא וגדוש מן השמות הקדושים היוצאים ממנו** (הרמ"ד וואלי על תהלים הקדמה למזמור א). **ובעלי קבלה קיבלו שמכל מזמור ומזמור יוצא שם קודש להועיל לאיזה עניין אחר** (יכתם פז' לרי' שמעון לביא דף קעח ע"א ד"ה יתיח באלין שירין ותושבחן' כפי היוצא מתוך ספר 'שימוש תהלים' לרב האי גאון). **וכשם שיש מאה פעמים את התיבה 'שמים' בתורה שבכתב, כך יש בתהלים שהוא סוד תורה שבעל פה מאה פעמים את התיבה 'שם', ועל זה רמזו ואמרו "וכל מעשיך יהיו לשם שמים"** (מגלה עמוקות' פרשת לך לך דף ז ד"ה לך מארצך, 'ליקוטי מהרצ"א' פרשת כי תבוא ד"ה הבן עינך).

סודו של ספר התהלים רב (יארץ חזקיה' למהר"מ פאפירש בחלק ספר סגולות והנהגות ד"ה תהלים מעלות גדולה) **דברים עתיקים מפלאות תמים דעים, דברי אלקים שנאמרו לדוד המלך ברוח הקודש ואין אדם יודע עומקם ורומם** (פלא יועץ' ערך תהלים ד"ה וכל המעלות). **ספר התהלים כולל את כל מאורעות ישראל, ונרמזו בו כל הצרות וכל הישועות עד שיחיו המתים** (ישם משמואל' פרשת ויצא שנת תרע"ב ד"ה רך בפלוגתא). **וכל השירים והתשבחות שבו** (זוהר פרשת ויצא דף קנח ע"ב ד"ה תא חזי כתיב) **וכל אותיותיו – כולם נכתבו ונסדרו** (יכתם פז' לרי' שמעון לביא דף קעח ע"א ד"ה יתיח באלין שירין ותושבחן) **ונאמרו בסוד עליון** (זוהר פרשת ויצא דף קנח ע"ב ד"ה תא חזי כתיב) **וברוח הקודש ששרתה על דוד המלך** (זוהר פרשת ויצא דף קעט ע"א ד"ה תא חזי באלין שירין), **כמו מזמורי החורבן "על נהרות בבל שם ישבנו גם בְּכִינֹנוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן"** (תהלים קלו, א) **"וּמִזְמוֹר לְאִסָּף אֱלֹקִים בְּאוֹרֵי גִּזְרֵיךָ בְּנַחֲלֵיךָ"** (תהלים עט, א) (מעשה רוקח על התורה' לרי' אלעזר רוקח דף טו ע"ב תחילת פרשת ויחי). **לפעמים שרתה רוח הקודש על דוד המלך ורק אז אמר את מזמור התהלים ובה נאמר "מִזְמוֹר לְדָוִד"** (תהלים ג, א ועוד), **ולפעמים דוד המלך הקדים לומר שירה ואז נחה עליו רוח הקודש ועל זה נאמר "לְדָוִד מִזְמוֹר"** (תהלים כד, א ועוד) (זוהר פרשת נח דף סז ע"א ד"ה רבי יהודה פתח לדוד).

יעקב אבינו היה לומד בביתו הטמא של לבן הארמי את ספר התהלים

יעקב אבינו היה עשירים שנה בבית לבן (יבראשית רבה' סח, יד) והוא לא היה יכול לעסוק שם בתורה כדרך שעסק בישיבת שם ועבר, מפני הפֶּתַרְח במלאכתו (ועיני העדה' למחבר 'שבת מוסר' פרשת ויחי דף עה ד"ה מסכת ברכות) ומפני שביתו של לבן היה מלא בטומאה וקליפה, שהרי לבן הארמי היה ראש הקליפה. **לכן** (זכר דוד' לרי' דוד זכות ממודינא מאמר ראשון סוף פרק ל ד"ה אך עם) **הוא לא שכב בביתו של לבן** (יבראשית רבה' סח, יד) **והיה מנדד שינה מעיניו** (נור הקדוש' על מדרש רבה בראשית סח, יד ד"ה כאן) **ואומר בלילות את חמש עשרה שיר המעלות שבספר התהלים כפי שנאמר "לולִי ה' שְׁהִיָּה לָנוּ יִשְׂרָאֵל"** (תהלים קכד, א) **כאשר "ישְׁרָאֵל" הוא יעקב אבינו הנקרא 'ישראל סבא'** (יבראשית רבה' סח, יד בשם ר' יהושע בן לוי), **וכן הוא היה עוסק בכל שאר ספר**

התהלים שנאמר "וְאֵתָהּ קְדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהַלּוֹת יִשְׂרָאֵל" (תהלים כב, ד) (בראשית רבה' סח, יד בשם ר' שמאול בר נחמן). **ומזמורי התהלים נודעו ליעקב אבינו על ידי 'רוח הקודש' כפי מה שדוד המלך עתיד היה לאומרים** (יכסא רחמים' להחיד"א פרק יג הלכה א ד"ה מאה וארבעים ושבע. וראה 'פתח עינים' להחיד"א על מסכת ברכות דף ג ע"ב ד"ה יובענין שלשי' מי מעשיו של יעקב אבינו יש סמך שקריאת תהלים בלילה הם לא בכלל אזהרת האר"י ז"ל שלא לקרוא מקרא בלילה).

דוד המלך חיבר מאה ארבעים ושבע מזמורי תהלים (גמי ירושלמי שבת פרק טז הלכה א) **על אף שהחלוקה כיום היא למאה חמשים מזמורים**. וזה משום שמזמורים "אֲשֶׁרֵי הָאִישׁ" (תהלים א, א) ו"לְמָה רָגַשׁוּ" (תהלים ב, א) הם מזמור אחד, וכן מזמורים "לְמַנְצֵחַ עֲלְמוֹת" (תהלים ט, א) ו"לְמָה הִי תַעֲמֹד בְּרְחוֹק" (תהלים י, א) הם מזמור אחד. וכן המזמורים "בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם" (תהלים קיד, א) ו"לֹא לָנוּ הִי לֹא לָנוּ" (תהלים קטו, א) הם מזמור אחד, וכך עולים כל מזמורי התהלים למאה ארבעים ושבע מזמורים (יחומת אנ"י להחיד"א על תהלים י ד"ה 'למה הו' תעמוד' בשם מהר"ש עדני ז"ל בספרו 'דברי אמת', יוסיף אברהם' לר' אברהם פאלאני אות ד דף כג ע"א ד"ה 'דוד' בשם הרב 'דברי אמת'). **ודוד המלך תיקן דווקא מאה ארבעים ושבע מזמורים כנגד מספר שנות חייו של יעקב אבינו שנאמר "וַיְהִי יָמֵי יַעֲקֹב שְׁנַיִם חָמִישִׁים וְשֶׁבַע שָׁנִים וְאַרְבָּעִים וּמָאתַיִם שָׁנָה"** (בראשית מז, כח) (גמי ירושלמי שבת פרק טז הלכה א, 'מדרש תהלים' הנקרא 'שוחר טוב' מזמור כב ד"ה ואתה קדוש).

והטעם שתיקן דווקא כנגד שנותיו של יעקב אבינו, לפי שיעקב אבינו (ימגלה עמוקות' מהדורא תניינא פרקת ויחי ד"ה או אמר ויחי יעקב) **אמר במשך כמה שנים מזמורי תהלים** (יכסא רחמים' להחיד"א פרק יג הלכה א ד"ה מאה וארבעים ושבע), **וכשבא דוד המלך הוא אמר את מזמורי התהלים מכוחו של יעקב** (ימגלה עמוקות' מהדורא תניינא פרשת וישלח ד"ה בדרך דרוש) **כפי שעסק בהם בבית לבן הארמי. ונרמזו התהלים אצל יעקב אבינו במה שאמר "וַיִּשְׁבְּתִי בְּשָׂלוֹם אֶל בֵּית אַבְיָן"** (בראשית כח, כא) **שסופי התיבות יוצא 'תלים'** (ימגלה עמוקות' מהדורא תניינא פרשת וישלח ד"ה בדרך דרוש), **והוא כפי שנקראים התהלים בפי רבותינו** (עפ"י 'במדבר רבה' יב, א ראה שם, עפ"י רש"י זכריה ה, יא ד"ה 'על מכוונתה' ראה שם). **לכן דוד המלך תיקן מאה ארבעים ושבע מזמורים כמניין שנותיו של יעקב אבינו** (ייסוד יוסף' לרבו של מחבר 'קב הישר' פרק נט ד"ה וזאת בקבלה מחסידי ראשונים, 'מגלה עמוקות' מהדורא תניינא פרקת ויחי ד"ה או אמר ויחי יעקב, 'מגלה עמוקות' מהדורא תניינא פרשת חיי שרה ד"ה גם אמר בכ' קטנה), **כך שכל הקילוסין שישראל מקלסים לקב"ה בתהלים הם כנגד שנותיו של יעקב** (גמי ירושלמי שבת פרק טז הלכה א) **והכל על פי הנסתר** (ייסוד יוסף' לרבו של מחבר 'קב הישר' פרק נט).

דוד המלך היה צריך למות ביום לידתו, אך קיבל שבעים שנה מהאבות ועל ידי כן האריך ימים. אברהם אבינו נתן לו חמש שנים וחי רק מאה שבעים וחמש שנה ולא מאה ושמונים כמו יצחק בנו (ראה בראשית לה, כח) שנאמר "וְאֵלֶּה יָמֵי חַיֵּי אַבְרָהָם אָשֶׁר חַי מֵאֵת שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנָה וְחֶמֶשׁ שָׁנִים" (בראשית כה, ז). **יעקב אבינו נתן לו עשרים ושמונה שנה כי חי רק מאה ארבעים ושבע שנה שנאמר "וַיְהִי יָמֵי יַעֲקֹב שְׁנַיִם חָמִישִׁים וְשֶׁבַע שָׁנִים וְאַרְבָּעִים וּמָאתַיִם שָׁנָה"** (בראשית מז, כח) **במקום מאה שבעים וחמש כמו אברהם זקנו** (זוהר פרשת וישלח דף קסח תחילת ע"ב ד"ה ודאי אברהם). **יצחק אבינו לא נתן לו דבר כי פרחו נשמתו בעת העקידה כשהיה בגיל שלושים ושבע, כך שכבר ירדו לו שנים אלו** (יוסף אברהם' לר' אברהם פאלאני אות ד דף כג ע"א ד"ה דוד. וראה טעם נסתר נוסף בוהר לעיל). **יוסף הצדיק הוא זה שנתן לדוד עוד שלושים ושבע שנה, וחי רק מאה ועשר שנה שנאמר "וַיָּמָת יוֹסֵף בֶּן מֵאָה וָעֶשְׂרִים שָׁנִים וַיַּחְנֹטוּ אֹתוֹ וַיִּישָׂם בְּאֲרוֹן בְּמִצְרַיִם"** (בראשית נ, כ) **וזה במקום לחיות מאה ארבעים ושבע שנה כפי ימי יעקב אביו** (זוהר פרשת וישלח דף קסח תחילת ע"ב ד"ה ודאי אברהם). **ובחר דוד המלך לתקן את מזמורי התהלים כנגד שנותיו של יעקב אבינו אשר נתן לו שנות חיים** (יוסף אברהם' לר' אברהם פאלאני אות ד דף כג ע"א ד"ה דוד. וראה 'מדבר קדמות' להחיד"א ערך דוד אותו כי גם אדם הראשון נתן לדוד שבעים שנה, והטעם בזה לפי שבשונה מכל אדם דוד לא ישן בלילות רק מעט מאוד, ולכן היה צריך שבעים שנה כנגד הימים ושבעים שנה כנגד הלילות).

דוד המלך סידר את "מזמור לאֶסְף אֶלְקִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנִחְלָתָךְ טִמְאוּ אֵת הַיַּיִךְ קְדָשְׁךָ שָׁמוּ אֵת יְרוּשָׁלַם לְעֵינַי" (תהלים עט, א) **דווקא כמזמור עט בתהלים, כנגד יעקב אבינו. כי יעקב אבינו היה בן ששים ושלוש בשעה שהתברך מאביו ואחר כך עשה ארבע עשרה שנה בישיבת שם ועבר. כך בשעה שהלך לחרן היה כבר בן שבעים ושבע וראה את חלום הסולם שנאמר "וַיַּחְלֵם וְהִנֵּה סֹלָם מַצֵּב אֶרְצָה וְרִאשׁוֹ מִגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה וְהִנֵּה מַלְאָכֵי אֱלֹקִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ"** (בראשית כח, יב). **ובאותו לילה ראה את חורבן בית המקדש ולכן אמר "מה נורא המקום הזה"** (בראשית כח, יז) (ראה 'בראשית רבה' ט, טז) **והיה מקוון עליו. אם כן יעקב אבינו ראה את החורבן והצטער עליו לאחר ע"ז שנה לחייו, לכן מזמור זה נתקן כנגד שנה זו כמזמור ע"ט שהוא למעשה מזמור ע"ז, כי מזמורי התהלים א' וב' הם אחד וכן מזמורי התהלים ט' וי' הם אחד** (עפ"י חידושו של 'מעשה רוקח' על התורה לר' אלעזר רוקח דף טו ע"ב תחילת פרשת ויחי וכנלע"ד ליישב לפי ספר 'דברי אמת' שהובא לעיל. ועיין 'מעשה רוקח' את שיטתו).

וכן מזמור "על נהרות בבל שם ישבנו גם כִּינֹנוּ בְּזִכְרֵנוּ אֵת צִיּוֹן" (תהלים קלז, א) **שעוסק בחורבן המקדש ואף נתקן לאומרו בתיקון חצות, נסדר גם כנגד יעקב אבינו. כי יעקב אבינו היה בן מאה ושלושים כאשר עמד לפני פרעה שנאמר "וַיֹּאמֶר פְּרָעֹה אֵל יַעֲקֹב פֶּמָה לְמִי שְׁנַיִ חֲתִיָּה: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֵל פְּרָעֹה לְמִי שְׁנַיִם שְׁלֹשִׁים וּמָאתַיִם שָׁנָה"** (בראשית מז, ט-טו), **ויוסף שלח לאביו "ועוד חמש שנים אֲשֶׁר אֵין חֲרִישׁ וְקָצִיר: וַיִּשְׁלַחֲנִי אֱלֹקִים לְפָנֶיכֶם לְשׁוּם לָכֶם שְׂאֵרֵי בְּאֶרֶץ וְלַהֲחִיּוֹת לָכֶם לְפִלְטֵיטָה גְדֹלָה"** (בראשית מה, ו-ז), **כלומר שיעקב היה ראוי להיות במצרים רק עוד חמש שנים לכל היותר ואף פחות כי פסק הרעב כאשר הוא הגיע למצרים, ואחר כך היה צריך לשוב אל מגורי אביו בארץ כנען. אלא שהכל היה סיבה מאת מסובב כל הסיבות שמאותה העת תתחיל גלות מצרים, ולפיכך התעכבו במצרים. ומגלות מצרים נמשכו כל הגלויות וחורבן בית המקדש היות שעם ישראל לא השלימו ארבע מאות ושלושים שנה במצרים ונאלצו להשלימם בגלות, ובאותה העת יעקב ראה ב'רוח הקודש' שהם מוכרחים להישאר שם בגלות ושמה יצמח חורבן בית המקדש. לכן מזמור החורבן סודר כמזמור קלז לאחר שעברו שנותיו המקבילות של יעקב אבינו** (עפ"י חידושו של 'מעשה רוקח' על המשניות מסכת נדרים דף סה ע"א ד"ה 'והואיל ואתי לידך כנלע"ד ליישב לפי ספר 'דברי אמת' שהובא לעיל. ועיין 'מעשה רוקח' את שיטתו).

וכן "מזמור לתודה הריעו לה' פל הארץ" (תהלים ק, א) **נתקן במזמור ק' בתהלים על השלמת נדרו של יעקב אשר הביא קרבן תודה על שהצילו הקב"ה מלֶבֶן הארמי ועשו הרשע. כי יעקב הגיע לחרן בגיל שבעים ושבע והיה בבית לבן עוד עשרים שנה, ואז היה צריך בגיל תשעים ושמונה לשוב ולקיים את נדרו אשר נדר בדרך ולהביא קרבן לה' שנאמר "וַיִּנְדַר יַעֲקֹב נֶדֶר לְאֹמֶר אִם יִהְיֶה אֱלֹקִים עִמָּדִי וַיִּשְׁמְרֵנִי בְּדַרְךָ הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנֹכִי הוֹלֵךְ וַיִּתֵּן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבְגָד לְבָשׁ: וַיִּשְׁבְּתִי בְּשָׂלוֹם אֶל בֵּית אַבְיָן וְהִנֵּה הִי לִי לְאֵלֹקִים"** (בראשית כח, כ-כא). **אך יעקב עיכב בדרך ולא שילם את נדרו עד שנת תשעים ותשע שלו, שאז ה' הזכיר לו על איחור נדרו "וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים אֵל יַעֲקֹב קוּם עֲלֵה בֵּית אֵל וְשֹׁב שָׁם וַעֲשֵׂה שָׁם מִזְבֵּחַ לַאֱלֹהֵי הַנְּהַלְאָה אֲלֵיךָ בְּבָרְחָךְ מִפְּנֵי יַעֲשׂוּ אֲחֵיךָ"** (בראשית לה, א) (ראה רש"י בראשית לה, א). **לכן 'מזמור לתודה' נתקן במזמור ק' שהוא למעשה מזמור צח היות ומזמורי התהלים א' וב' הם אחד וכן מזמורי התהלים ט' וי' הם אחד, וזה על מה שיעקב היה צריך בשנת צ"ח לחייו להביא את קרבן התודה** (עפ"י חידושו של 'מעשה רוקח' על המשניות מסכת נדרים דף סה ע"א ד"ה 'יבנה נבאר' כנלע"ד לפי ספר 'דברי אמת' שהובא לעיל. ועיין 'מעשה רוקח' את שיטתו).

מזמורי התהלים מכריתים את כוחות הדין והקליפות ודוחים פורענויות

דוד המלך תיקן את התהלים שיש בכוחם לכרות את כל כוחות הדין וכוח היצר הרע (יצרור המור' לר' אברהם סבע פרשת כי תשא ד"ה ולכן בא דוד) **לסלק את המונעים ולפנות דרך לקדשה** (הרמ"ד וואלי תהלים קיט אות נד). **לכן הם נקראים 'מזמורים' מלשון 'מזמר' ו'כורת'** (ישערי אורה' שער הראשון הספירה העשירית ד"ה אדני שפתי תפתח), **ו'לזמר עריצים'** (מתוך יהי רצון שקודם אמירת התהלים) (הרמ"ד וואלי תהלים קיט אות נד) **כי הם מְזַמְרוֹת לכרות כוחות אלו** (יצרור המור' לר' אברהם סבע פרשת כי תשא ד"ה ולכן בא דוד). **ועליהם אמר דוד המלך "זְמִירוֹת הָיוּ לִי חֶקֶף בְּבֵית מְגוֹרֵי"** (תהלים קיט, נד) **כלומר שבאותם המקומות שאני הייתי מתיירא בדרך והיה לי פחד ומגור** (ישערי אורה' שער הראשון הספירה העשירית ד"ה אדני שפתי תפתח, 'מאה שערים' על טעמי המצוות המיוחס לרקנאטי שער שלשה עשר דף יג ע"ב ד"ה וטעם מצוה זו) **מפני הקליפות** (ארץ החיים' על התהלים לט אות פ ד"ה זמירות היו לי חקיד), **הייתי כורת ומבריא אותם באותן ה'זמרות'** (ישערי אורה' שער הראשון הספירה העשירית ד"ה אדני שפתי תפתח, 'מאה שערים' על טעמי המצוות המיוחס לרקנאטי שער שלשה עשר דף יג ע"ב ד"ה וטעם מצוה זו, 'ארץ החיים' על התהלים לט אות פ ד"ה זמירות היו לי חקיד).

אין לך דבר יפה ומעולה להכרית את 'הקליפות' (זכור דוד' לר' דוד זכות ממודינא מאמר ראשון פרק סט דף קפב ע"ב ד"ה ואין לך דבר) **העומדים נגד ישראל ומבקשים את רעתם** (זכור דוד' לר' דוד זכות ממודינא מאמר ראשון סוף פרק ל ד"ה אך עם) **כמו הזמירות, ושם מוכיח עליהם שהם מלשון "כְּכַרְמָךְ לֹא תִזְמַר"** (ויקרא כה, ד) **וכשם שהמזמר בגפנים מסיר את הפסולת ומניח את הטוב, כך על ידי זמירות התהלים מסירים את כל המכשולות** (זכור דוד' לר' דוד זכות ממודינא מאמר ראשון פרק סט דף קפב ע"ב ד"ה ואין לך דבר). **וזה הטעם שיעקב אבינו היה קורא תהלים בבית לבן מקום הטומאה ו'הקליפות'** (זכור דוד' לר' דוד זכות ממודינא מאמר ראשון סוף פרק ל ד"ה אך עם). **וכן היו עושים במקדש בעת הקרבת הקרבן, שהלויים שוררו בשירי התהלים למען יקובל ברצון ויבוטלו המשטינים והמקטרגים** (זכור דוד' לר' דוד זכות ממודינא מאמר ראשון פרק סט דף קפב ע"ב ד"ה ואין לך דבר). **ומטעם זה טוב לומר לביל ברית המילה מזמורי תהלים, שגדול כוחם להכרית המשטינים ולזמר העריצים ומועיל לשמירת הילד** (זכור דוד' לר' דוד זכות ממודינא מאמר ראשון דף פרק ל ד"ה אך עם). **ובכל שעה שקוראים מזמורי תהלים ומזכירים 'שונאים' ו'אויבים' יש לכוון על 'הקליפות'** (דבר בעתו לר' ששון בן מרדכי שנודד בחלק טל מלאכות' עמי רצג ד"ה והקורע על מנת) **ו'המקטרגים' שהם האויבים האמיתיים, אויבי ה' ואויבי נפשו** (פלא יועץ' ערך ראש השנה ד"ה עיניך רואות).

ונהגו בכמה מקומות מאז ומקדם לקרוא תהלים אחרי התפילה בקול בכי ונעימה מראש חודש אלול ועד יום הכפורים, כדי להבריח השטנים הנאספים על בני האדם, **שאינו לך דבר העומד בפני המקטרגים כמו ספר התהלים** (ישערי המלך' לר' מרדכי מוויקטש שער הראשון פרק ב ד"ה והנה ראיתי בכמה מקומות) **ועוד יותר הוא הקדיש שנאמר על התהלים** (הקדמה לספר יוסף תהלות' להחיד"א אות יג בשם ויקהל משה) **אשר מגן מפני המזיקים. ויש קבלה מאנשי השם הקדושים שמי שיש לו איזה דוחק השעה או צער או שהוא מהלך או עובר בים או בנהרות, יקרא את כל התהלים בכל יום בלי הפסק בכוונה והכנעה ויראה נפלאות, וזה בדוק ומנוסה** (פלא יועץ' ערך תהלים ד"ה וכתבו שהרגיל). **כי קריאת כל ספר התהלים ממתיקה את הדינים והגבורות כפי שנרמז בפסוק "מי מְלַל גְּבוּרוֹת ה' יִשְׁמִיעַ קֹל תְּהַלָּתוֹ" (תהלים קו, ב), "מי מְלַל גְּבוּרוֹת" – מי שרוצה למלול לכתוש את הגבורות, יִשְׁמִיעַ קֹל תְּהַלָּתוֹ" – כלומר יקרא את כל ספר התהלים** (אגרא דפרקא' למחבר' בני יששכר' אות שמח, 'ארץ החיים' על תהלים קו אות ט).

וקבלה מחסידים ראשונים כי אמירת תהלים בכוונה דוחה הרבה פורענויות מעל האדם ובני ביתו ומעל כל בני דורו (ייסוד יוסף' לרבו של מחבר 'קב הישר' פרק נט ד"ה וזאת בקבלה, 'פלא יועץ' ערך תהלים ד"ה וכתבו שהרגיל, 'עמק המלך' לר' נפתלי בכרך הרץ דף טו ע"א ד"ה מצאתי כתוב). **לכן טוב שיהיה בכל קהילה איזה עשרה אנשים שיגמרו את התהלים בכל יום, בקול נעים ושבח. ואם לא יוכלו לגמור את כל ספר התהלים אזי על כל פנים יקראו כמה מזמורים דבר יום ביומו ברוב עם הדרת מלך, בשיר וזמר ורון, שיש בהם שבחים ותהילות גדולות להשם יתברך ברוך הוא. ויש כמה הרפתקאות וסיבות אשר פוגעות ביום ובלילה, בבית ומחוץ לבית, בעיר וחוף לעיר, בים בשדה וביער, ביבשה במים ובנהרות. וכנגד זה הציגו הקדמונים רפואות והצלות כמו התהלים אשר האדם בהיותו בטוח בה' ועורך תפילות ושירות ותשבחות הרי הם נעשים לו פרקליטים ושומרים** (ייסוד יוסף' לרבו של מחבר 'קב הישר' פרק נט ד"ה ועל כן מה טוב) **ובאות על ידם הצלות לעולם** (ייסוד יוסף' לרבו של מחבר 'קב הישר' פרק נט ד"ה ועל כן אל יהי) **שהרבה שלוחים למקום ברוך הוא** (ייסוד יוסף' לרבו של מחבר 'קב הישר' פרק נט ד"ה ועל כן מה טוב).

והיה מעשה בשנת קי"ב בכפר אחד סמוך לעיר עֶרְפֹרְט שבמרכז גרמניה של היום, שלא שלטו בו האויבים. והיה יושב בו איש אחד זקן מסכן וחסיד שנפטר בשיבה טובה. ובתוך שלושים יום לפטירתו הוא בא בחלום לחכם אחד מופלג וחסיד שהיה גר בְּעֶרְפֹרְט, כשהוא לבוש תכריכים וספר קטן בזרועו. ואמר לו החכם הנזכר "וכי אינך האיש שנקבר ביום פלוני?" וענה לו "כן". אמר לו "מה הספר שבידך?" ענה לו "ספר תהלים". והוסיף הנפטר לומר שבה אליו כעת כדי שיזהיר את בני הישוב שהוא שהיה גר בו שיברחו מן העיר וימלטו על נפשם אל הקהילות הסמוכות כי כלתה אליהם הרעה, שכל עוד הוא היה גר שם וגומר ספר תהלים בכל יום במשך כמה שנים, האריכו להם בשלוח וניצולו, ומעתה אין מי שיגן עליהם! ואז בבוקר נפעמה רוחו של החכם ושלח אל יושבי העיר והזהירם כפי אזהרת הזקן. מקצת מאנשי הכפר היראים את דברי החכם שמעו לדבריו וניצולו. ומקצת הקלים בדעתם לא שמו ליבם לשמוע דברי גדולים וחכמים, ולא השגיחו בדבריו ונשארו. ותוך ימים ספורים באה עליהם גזרה גדולה ומדת הדין פגעה בהם רחמנא ליצלן (עמק המלך' לר' נפתלי בכרך הרץ דף טו ע"א ד"ה מצאתי כתוב. וראה 'ייסוד יוסף' לרבו של מחבר 'קב הישר' פרק נט ד"ה והנה בוא ראה).

מזמורי התהלים שלפני תפילת העמידה מסייעים להעלות את התפילה

ה'קליפות' מונעים את התפילות בדרכם (יתולעת יעקב' בחלק סוד י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם ד"ה ברוך שאמר) **ומקטרגים ומלשינים ומעכבים אותם מלעלות** (טעמי המצוות' לרקנאטי בחלק פירוש התפילות דף כח ע"א ד"ה שמור נגדך), **ומזכירים את עוונות האדם כך שלא תועיל לו כל הכוונה בתפילות העמידה** (אור תורה' למגיד ממעוריתש רמזי תורה על תהלים דף מה ע"א ד"ה רמז) **שנאמר "סְפוֹתָהּ בְּעֵינֵי לֶךְ מַעְבֹּר תִּפְלָה"** (איכה ג, מד) (ישערי אורה' לר' יוסף גיקטיליא שער הראשון הספירה העשירית ד"ה אדני שפתי תפתח, 'יתולעת יעקב' בחלק סוד י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם ד"ה ברוך שאמר). **זה הטעם שלא מפסיקים בין 'גאל ישראל' לתפילת עמידה כי אז השטן מוצא פתח לקטרג ולהזכיר עוונותיו ולומר שאינו ראוי ליתן לו את שאלתו** (מאה שערים' על טעמי המצוות שער שלשה עשר דף יג ע"ב ד"ה וטעם מצוה זו). **ומשום כך דוד המלך תיקן מזמורי תהלים כדי שבאמצעותם יפנו דרך לתפילות, ויסתלקו אותם 'עננים' המפסיקים** (טעמי המצוות' לרקנאטי בחלק פירוש התפילות דף כח ע"א ד"ה שמור נגדך) **ויתפזרו ויכרתו ממקומם** (יתולעת יעקב' בחלק סוד י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם ד"ה ברוך שאמר), **ותתקן דרך שהתפילות יעברו בה** (ישערי אורה' לר' יוסף גיקטיליא שער הראשון הספירה העשירית ד"ה אדני שפתי תפתח).

דוד המלך היה פועל בעצמו באמצעות הרננה והזימרה כדי לעשות דרך ולהעלות את תפילתו כפי שאמר "שְׁמֵעָה אֱלֹקִים רִנְתִּי הַקְּשִׁיבָה תְּפִלָּתִי" (תהלים סא, ב) (שערי אורה' שער הראשון הספירה העשירית ד"ה אדני-שפתי תפתח, הרמ"ד וואלי תהלים סא אות ב) כלומר קודם "שְׁמֵעָה אֱלֹקִים רִנְתִּי" ואחר כך "הַקְּשִׁיבָה תְּפִלָּתִי", כי זה גורם את זה וזה תלוי בזה (הרמ"ד וואלי תהלים סא אות ב). ועל כך הוא היה אומר "זְמִירוֹתָ הָיוּ לִי חֻקִּי בְּבֵית מְגוּרֵי" (תהלים קיט, נד) כלומר שכשהייתי יורא מן המקטרגים אזי באותם זמירות פזרתים והכרתים (טעמי המצוות לקראטי בחלק פירוש התפילות דף כח ע"א ד"ה שמור רגלך). וכן נאמר "בְּרַן יַחַד פּוֹכְבֵי בְקָר וַיְרִיעוּ פֶלַג בְּנֵי אֱלֹקִים" (איוב ז, ז), "בְּרַן יַחַד פּוֹכְבֵי בְקָר" – שעל ידי הרנינה שהם הזמירות הנאמרים בבוקר, יתפררו ויתרועעו וינועו כל בעלי הדין הקשה הנקראים "בְּנֵי אֱלֹקִים" (שערי אורה' שער הראשון הספירה העשירית ד"ה אדני-שפתי תפתח, 'מאה שערים' על טעמי המצוות שער שלשה עשר דף יג ע"ב ד"ה וטעם מצוה). ואז התפילה עולה מעליו לעליו דרך מסעותיה (תולעת יעקב' בחלק סוד י"ג מדות שהורה נדרשת בהם ד"ה ברוך שאמר).

ומטעם זה התקינו לומר פסוקי דזמרה של תהלים קודם תפילת עמידה, כדי לפנות ולעשות מקום אל התפילה עצמה שלא יהיה שום דבר רע פְּרוֹץ בְּעֻקְבָה שיהיה מונע עלייתה (הרמ"ד וואלי תהלים סא אות ב). ועל ידם מונעים גם את הקטרוג של השטן בין 'גאל ישראל' לתפילת העמידה ('מאה שערים' על טעמי המצוות שער שלשה עשר דף יג ע"ב ד"ה וטעם מצוה ז) (וחותכים ומזמרים את כל הפגעים הרעים) (סדר היום' לר' משה בן מכיר בחלק 'סדר העבודה' כוונת ברוך שאמר ד"ה כן ענין הזמירות). כי כאשר מְגַנְיִים את 'הקליפות' וה'הסטרא אחרא' ואומרים "כִּי פֶלַח אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֲלִילִים וְהִ' שְׁמִים עֲשָׂה" (תהלים צו, ה) וכנגד זה מעלים ומשבחים ומספרים נפלאותיו וחסדיו של ה' יתברך עם הבריות "הוֹדוּ לַה' קְרָאוּ בְשִׁמּוֹ הוֹדִיעוּ בְּעַמִּים עֲלִילוֹתָיו" (תהלים קה, א) הרי בזה כוחות הטומאה נכנעים ולא יכולים להיאחז בעת העלייה של התפילה. ומשום כך תיקנו זמירות גם אחרי תפילת העמידה "אֲשֶׁרִי יוֹשְׁבֵי בֵיתְךָ" (תהלים פד, ה) ו"תְּהַלֵּה לְדָוִד" (תהלים קמה, א) ושיר של יום – על מנת שלא יתאחזו החיצונים בשפע האורות היוורדים מכוח התפילה (מזמור לאסוף' בחלק 'מוסר לזמירות' דף מא ע"א ד"ה 'בזמירות' מהאר"י ז"ל).

משום כך מצוה מן המובחר גם להשכים קודם התפילה להתעטף בציצית וללמוד תהלים. ורמז לכך בפסוק "וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל פְּנֵי בְגָדֵיהֶם" (במדבר טו, לח) שסופי תיבות "צִיצִת עַל פְּנֵי בְגָדֵיהֶם" יוצא 'תְּלִים' (נחל קדומים' להחיד"א פרשת שלח לך אות כה מרבינו אפרים, 'דבש לפי' להחיד"א מערכת תיו אות א מרבינו אפרים). ועוד ראשי תיבות "צִיצִת עַל פְּנֵי בְגָדֵיהֶם" יוצא גמטריא 'יעקב' לרמזו שיעקב אבינו היה קורא תהלים בבית לבן (נחל קדומים' להחיד"א פרשת שלח לך אות כה, 'דבש לפי' להחיד"א מערכת תיו אות א). ואמירת מזמורי תהלים קודם התפילה מסוגלת הרבה לומר עריצים ולגרש את הקליפות המעכבין את התפילה (ימלט נפשו' לר' אברהם תמיו סימן ה אות א) ועומדים כמו ענן וחומת ברזל שלא תעבור. כי על ידי התהלים הם מסתלקים (ימלט נפשו' סימן י אות א) ועולה התפילה לרצון (בהקדמה לספר 'חומת אגד' על התהלים מתוך ספר 'יוסף תהלות'). ורמז לכך בפסוק "כִּי כָרַסְמָנָה חֲזִיר מִיָּעַר" (תהלים פ, יד) שהאות ע' הגדולה היא חצי של כל הפסוקים בתהלים, ורומזת שאפשר על ידי התהלים לבטל את המקטרגים משרו של עמלק נחש הקדמוני שהוא "חֲזִיר מִיָּעַר" (ילקוט דוד' פרשת בראשית בשם חידושי אגדות ומעצמו ד"ה וכן ע"י).

אמירת תהלים בדקדוק וכוונה מגנים על האדם בעולם הזה ובעולם הבא

פסוקי דזמרה צריך לקרוא בנחת ולא במרוצה, ולדקדק באותיותיהם ולתת ריוח בין תיבה לתיבה, לקרוא בקול נעים גילת ורנן ושמחה וצהלה (מזמור לאסוף' בחלק 'מוסר לזמירות' דף מב ע"ב ד"ה יכוין לקיים, 'מקור חכמה' למהר"ל פורוביצר הלכות ברכות השחר אות ג, 'דרך חכמה' למהר"ל פורוביצר נתיב הייח התפלה אות ד ד"ה בוהרה בלק. וראה 'פלא יועץ' ערך זמירות). ויש להיזהר לא לדבר בין פסוקי דזמרה ועד אחרי תפילת שמונה עשרה, ולכוון במחשבתו כראוי שלא יתעכב תפילתו. כי אם הוא שֹׁחַ בינתיים ונתבטלה הכוונה, אז חוזרים אותם 'גדודים' רוחניים לערוך מלחמה אתו ולעכב תפילתו. לכן אמרו רבותינו שהשח בין 'ישתבח' ל'יוצר אורי' עבירה היא בידו ומחזירים אותו ממערכי המלחמה (ראה טור או"ח סימן ג ד"ה 'לכן צריך לזהר' בשם גמי ירושלמי) וכוותם לרמזו על אותם גדודים אשר המה 'מערכי מלחמה' נגד האדם ותפילתו והוא כבר דחה אותם ופזרם על ידי פסוקי דזמרה, אך כאשר דיבר בין 'ישתבח' ל'יוצר' חזרו אותן 'מערכי מלחמה' לעכב את תפילתו (זכר דוד' לר' דוד זכות ממדינא מאמר ראשון פרק ע' ד"ה לכן צריך לזהר).

צריך לקרוא את התהלים בכוונה כך שיבין את הדברים (מזמור לאסוף' בחלק 'מוסר לזמירות' דף מא ע"א ד"ה בזמירות) וטוב מעט בכוונה מהרבות בלא כוונה, כי כל מזמור ומזמור שקורא בנחת ובכוונה הלב יש בו סגולה בפני עצמו להציל ולהגן על האדם מנזק אחד, ובלבד שיהיה בְּשֶׁפֶל ויבין המקרא (מזמור לאסוף' בחלק 'מוסר לעסק התורה הלילה' דף יט ע"ב ד"ה ואחר כך). ויכוון האיש לטהר מחשבותיו ולאומרם בכוונה הלב, כי מזמורים אלו עושים פעולות עצומות וראשם מגיע השמימה. וכמו שהמגל קוצר את הקציר דווקא אם הוא מיוחד כך הזמירות פועלים לזמר 'הקליפות' דווקא כשמבין הדברים ואומרם בכוונה המחשבה (מזמור לאסוף' בחלק 'מוסר לזמירות' דף מא ע"א ד"ה בזמירות). שכל המעלות שבתהלים הם לקורא אותם בדקדוק ומבין מה שמוציא בשפתיו נגד אויבי נפשו ובשבח נורא עליה (פלא יועץ' ערך תהלים ד"ה וכל המעלות). ויכוון שיש בהם סודות עמוקים (פלא יועץ' ערך ראש השנה ד"ה ענין הרואות) ויאמר שכוונתו כפי דעת דוד המלך (ספר הליקוטים' לר' יחיאל הייפליין בערך תשובה אות ל ד"ה אם תפילות, 'פלא יועץ' ערך ראש השנה ד"ה ענין).

גם תלמידי חכמים שְׁשִׁיחַ וְשִׁיג להם לעסוק בהלכה יבקשו איזה שעה קטנה בכל יום ללמוד קצת תהלים ('אורות אלים' לר' אליעזר פאפו בליקוטים מהחיד"א בספרו מדבר קדמות ד"ה תהלים) ולא יהיה קל בעיניהם הקביעות בזה (יסוד יוסף' לר' יוסף מדובנא רבו של מחבר 'קב הישר' פרק נט ד"ה ועל כך) שסגולתם נוראה מאוד (מורה באצבע' להחיד"א סימן ג, קיט), והאומרים בכל יום זוכה להיות תחת כסא הכבוד. ורמז לכך בפסוק "וְהַגְדַּתְם לְאָבִי אֵת כָּל פְּבוֹדֵי בְּמִצְרַיִם" (בראשית מה, יג) שסופי תיבות יוצא 'תְּלִים' (מדבר קדמות' להחיד"א מערכת תיו אות כה בשם רבינו אפרים). וטוב לקרוא לפחות חמש מזמורים בכל יום וכך לסיים בכל חודש את כל התהלים (יאר צדיקים' למהר"מ פאפירש בחלק ספר סגולות והנהגות ד"ה תהלים 'מעלתו גדולה' בשם השל"ה הקדוש). ומכל מקום לא יפחות מלומר תהלים פעם בשבוע ובפרט ברבים שאז עולה לרצון (פלא יועץ' ערך תהלים ד"ה תהלים גדלה). וכל הרגיל ודש בספר תהלים מגלגל על עצמו ועל בני דורו כל מיני שפע, טובה והצלחה, והוא זוכה ומזכה הרבים (עמק המלך' לר' נפתלי בכרך הרץ דף טו ע"א ד"ה מצאתי כתוב), ובלי ספק שתהלים אלו מגנים עליו בעולם הזה ובעולם הבא (מורה באצבע' להחיד"א סימן ג, קיט) כן יהי רצון.

<p>העלון השבועי עם טעמי נוסחתי האיש והענין המצוות והתורה</p> <p>העלון עם טעמי נוסחתי האיש והענין המצוות והתורה</p> <p>העלון עם טעמי נוסחתי האיש והענין המצוות והתורה</p>	<p>העלון השבועי עם טעמי נוסחתי הרבנית תהלים ופסוקי דזמרה</p> <p>העלון עם טעמי נוסחתי הרבנית תהלים ופסוקי דזמרה</p> <p>העלון עם טעמי נוסחתי הרבנית תהלים ופסוקי דזמרה</p>	<p>העלון השבועי עם טעמי נוסחתי הרבנית תהלים ופסוקי דזמרה</p> <p>העלון עם טעמי נוסחתי הרבנית תהלים ופסוקי דזמרה</p> <p>העלון עם טעמי נוסחתי הרבנית תהלים ופסוקי דזמרה</p>	<p>העלון השבועי עם טעמי נוסחתי הרבנית תהלים ופסוקי דזמרה</p> <p>העלון עם טעמי נוסחתי הרבנית תהלים ופסוקי דזמרה</p> <p>העלון עם טעמי נוסחתי הרבנית תהלים ופסוקי דזמרה</p>
<p>העלון עם טעמי נוסחתי הרבנית תהלים ופסוקי דזמרה</p> <p>העלון עם טעמי נוסחתי הרבנית תהלים ופסוקי דזמרה</p> <p>העלון עם טעמי נוסחתי הרבנית תהלים ופסוקי דזמרה</p>	<p>העלון עם טעמי נוסחתי הרבנית תהלים ופסוקי דזמרה</p> <p>העלון עם טעמי נוסחתי הרבנית תהלים ופסוקי דזמרה</p> <p>העלון עם טעמי נוסחתי הרבנית תהלים ופסוקי דזמרה</p>	<p>העלון עם טעמי נוסחתי הרבנית תהלים ופסוקי דזמרה</p> <p>העלון עם טעמי נוסחתי הרבנית תהלים ופסוקי דזמרה</p> <p>העלון עם טעמי נוסחתי הרבנית תהלים ופסוקי דזמרה</p>	<p>העלון עם טעמי נוסחתי הרבנית תהלים ופסוקי דזמרה</p> <p>העלון עם טעמי נוסחתי הרבנית תהלים ופסוקי דזמרה</p> <p>העלון עם טעמי נוסחתי הרבנית תהלים ופסוקי דזמרה</p>